

چکیده کتاب عالم و آدم

۱. شرط این که انسان بتواند زندگی خود را از نظر اعمال و اخلاق، با هدف خدا و نقشه خدا از خلقت جور کند چیست؟
۲. برای شناخت هر مصنوع و مخلوقی شناختن چهار کلمه ضرورت دارد.
۳. ضرورت و اهمیت کسب حکمت خلقت عالم و آدم.
۴. موجودیت هر کسی و هر چیزی یا به دلیل قابل کشف است یا به برهان (تعریف دلیل و برهان).
۵. اهل عالم در شناخت و اثبات آنچه هست و نیست، به دو دسته تقسیم می شوند.
۶. کشف رابطه علت و معلولها با حسّ ششم که قدرت تفکر انسان است انجام می گیرد.
۷. تعریف فکر از بیان حاج ملا هادی فیلسوف سبزواری.
۸. معلومات انسان بر انسان حاکمیت دارد، کسی نمی تواند خود را از دایره حاکمیت معلومات آزاد کند.
۹. تفاوت حرکت فکری انسان از معلومات به معقولات با حرکت فکری او از محسوسات به محسوسات.
۱۰. علم کامل کشف چهار کلمه است که حکمت نام دارد.
۱۱. تعریف عقل و معقولات.
۱۲. توصیف اصطلاحی که می گویند در پیشانی ما چه چیز نوشته شده.
۱۳. ظهور معلومات و انتقال صورتها و معانی صورتها با مغز دریافت می شود.
۱۴. اصل مشترک میان ۵ حسّ یا حسّ عمومی که همه به آن مربوط می شوند، حسّ لامسه است.
۱۵. حیوانات فقط از حواس پنجگانه خود و یا بعضی کمتر از این حواس پنجگانه استفاده می کنند و عموم انسانها، طبیعی یا الهی حسّ ششم دارند که وسیله پیدایش روابط محسوس با محسوسات دیگر است

که آن را علم می‌نامند، مؤمنین و متقین، بعلاوه دارای حسّ هفتم هستند که آنها را به ماوراء طبیعت مربوط می‌کند.

۱۶. حرکت آفرینش از مسیر جزء به سوی کلّ است که آن را تکامل می‌نامند.

۱۷. خداوند متعال چگونه مبادی هستی و آفرینش را به انسان‌ها می‌نماید و به آنها می‌فهماند که در ابتدا چه بوده‌اند و چگونه تکامل یافته‌اند؟

۱۸. انسان‌ها به تقلید از طبیعت می‌توانند با تجزیه و ترکیب، خود را به مبادی آفرینش برسانند.

۱۹. تعریف تجزیه کمی و کیفی.

۲۰. نیروی حرکت و حیات و رنگ و نور از لوازم ذاتی ماده نیستند. بلکه خواصّی هستند که به اجسام تعلق می‌گیرند.

۲۱. توضیح ماهیت مواد عالم.

۲۲. ذراتی که در ذات خود از یکدیگر فاصله دارند با چه عاملی به یکدیگر اتصال می‌یابند؟

۲۳. مواد رنگین که در عالم پیدا شده، همه از مسیر رنگ‌آمیزی به وجود آمده‌اند. (نه اینکه خودشان رنگ باشند)

۲۴. ذکر هندسه عجیب و عظیم مواد عالم و صورت‌ها و کیفیتهای مختلف در اتصال و انفصال نسبت به یکدیگر.

۲۵. اثبات این که فاصله بین مولکول‌ها در اندازه‌های معین قرار گرفته است.

۲۶. روح استمساک، اجزاء عالم یا زمین و ستارگان را به یکدیگر متصل ساخته است.

۲۷. ذکر اهمیت نیروهای مجرد در عوالم زمین و آسمان.

۲۸. توضیح این که طبیعت و عالم خلقت از دو اصل به وجود آمده است.
۲۹. اختلاف ذرات و شکل مواد عالم با یکدیگر دلیل پیدایش اختلاف در اسماء و لغاتی است که روی آن گذاشته شده است.
۳۰. فلاسفه اختلافات وجودی و ذاتی مواد عالم با یکدیگر را حدّ و اختلافات شکلی و صوری آنها را با یکدیگر رسم می‌نامند.
۳۱. شارژ روحی که منشاء اختلافات ذاتی است از یک واحد بسیار ضعیف نزدیک به عدم تا نزدیک بی نهایت قابل گسترش است.
۳۲. تنها موجودی که در ذات خود یک حقیقت است و اختلاف ذاتی و شکلی به نام حدّ و رسم ندارد، ذات مقدس خداوند متعال است.
۳۳. اختلافاتی که در حجم اشیاء و صورتشان قابل مشاهده است از همان مواد اولیه تشکیل دهنده بدن آنها و حجم آنها پیدا می‌شود.
۳۴. قانون زوجیت عمومی از اصل آفرینش تا فروع و صورت‌ها وجود دارد.
۳۵. از ابتدای آفرینش مواد عالم تا انتها که به صورت حیوان و انسان ظاهر می‌گردند روی هر ذره و ماده‌ای هفت تحول انجام می‌گیرد. (معرفی این هفت تحول)
۳۶. علت این که خداوند متعال خود را با کلمه بدیع معرفی می‌کند چیست؟
۳۷. انسان از نظر مزاجی و بدنی خلاصه و مجموعه‌ای است از آنچه در جهان خلق شده است.
۳۸. ذکر تفاوت انسان کامل با دیگران.

۳۹. آیات: إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ (انسان)، كُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ (یاسین)، نشانگر خلقت جامع انسان و مقام جمع الجمعی بشر است.
۴۰. تعریف طبیات.
۴۱. انسان‌ها در مزاج و مادیت خلاصه‌ای از تمام جمادات، نباتات و حیوانات هستند و از نظر روحانیت، یک مجموعه کامل از خواص مختلف روح و فرشته.
۴۲. انسان نمایشی از سه اصل نامتناهی در آفرینش است.
۴۳. انسان در سه مکتب یا سه مرحله ساخته می‌شود تا یک انسان کامل باشد.
۴۴. توضیح خلقت ابتدایی انسان که خلقت جسمانی و مادی اوست.
۴۵. انسان خودش غیر از بدن و اقسام سه گانه بدن است.
۴۶. هر چه معلومات و برداشت‌های علمی ما از طبیعت، بیشتر و زیادتر باشد سازمان نفسانی ما قویتر و چاقتر است.
۴۷. تعریف وسوسه.
۴۸. نقش قضاوت روح و روحانیت انسان در تعلیمات الهی.
۴۹. انسان و غریزه‌های وجودی انسان در ابتدای خلقت، مانند بذری است که آبیاری و کود و شخم لازم دارد.
۵۰. انسان درختی است که به اراده خدا کاشته می‌شود. گاهی خداوند این انسان را درخت طوبی معرفی می‌کند و گاهی هم او را درخت زقوم یا درخت خبیث می‌نامد.
۵۱. عالم خلقت و جهان آفرینش در وجود خود سه کتاب است که به صورت یک کتاب جلوه می‌کند.

۵۲. امیرالمؤمنین ع: تمامی عالم طبیعت از زمین و آسمان و هرچه هست، عالم صغیر است و انسان به تنهایی عالم کبیر.
۵۳. تنها جایی که از آنجا و در آنجا می‌توان به سوی خدا حرکت کرد و آثار ذاتی و وجودی خدا را در آنجا یافت، قله قلب انسان است. (نفس)
۵۴. معرفی بعضی آیات و احادیثی که در تعریف انسان گفته شده است.
۵۵. بحثی پیرامون حدیث ان الله خلق الانسان علی صورته، مبنی بر این که مگر خدا هم صورت دارد که انسان را بر طبق صورتش مهندسی کند؟!
۵۶. کیفیت مواد عالم در ابتدای آفرینش.
۵۷. پیدایش هر پدیده‌ای منوط و مربوط به ۴ اصل است. (چهارکلمه حکمت)
۵۸. هرگز به اتفاق و تصادف چیزی ساخته نمی‌شود.
۵۹. پیدایش هر چیزی در عالم و مخصوصاً انسان و حیوان، سه اصل لازم دارد.
۶۰. بیان اهمیت اصل مجرد (روح) که فیض خدا نامیده می‌شود.
۶۱. اثبات این که حیات و حرکت در مخلوقات از لوازم ذاتی آنها نیست.
۶۲. توصیف موجودیت روح در بدن.
۶۳. بیان اهمیت وجود علم و دانش در عالم.
۶۴. ظهور علم و دانش در وجود انسان به اضافه نظم و نظامی که در خلقتش دارد برابر و مساوی تمام مخلوقات است.
۶۵. اگر مخلوقی براساس علم و حکمت ساخته نشود ارزش مخلوقی خود را پیدا نمی‌کند.

۶۶. سرچشمه علم و دانش، ذات مقدس خداوند متعال است که بر مدار علم خود، مخلوقات را منظم و مرتب و مجهز به تمام وسایل حیات می‌کند.
۶۷. چه زمانی به فرشتگان دستور سجده به انسان داده شد؟
۶۸. تفاوت تولد آدم و حوای اولیه با دیگران.
۶۹. کیفیت تعلیم و تربیت آدم و حوا.
۷۰. بهترین و بزرگترین سرمایه‌ای که انسانها را ارزش می‌دهد و آنها را به مقامات عالی و اعلی بالا می‌برد علم و دانشی است که به اراده خدا در وجود انسان قرار می‌گیرد.
۷۱. علم و دانش به تعلیم الهی غیر از درس و سواد یا خواندن و نوشتن به تعلیم انسانهاست.
۷۲. همه جا پرورش و تربیت به دست خداست ولی آموزش گاهی به دست انسانها و گاهی به دست خدا انجام می‌گیرد.
۷۳. پرورش انسانها به نیروی تکامل و استعداد، به دست خداست، تا پرورش نباشد آموزش سودی ندارد. پس تکلیف انسانهایی که از پرورش الهی محرومند چیست؟
۷۴. انسانها بر پایه خلقت خود که از سه اصل ترکیب یافته‌اند. تحولات و ترقیات آنها هم در مسیر اقتضای همین سه اصل تحقق پیدا می‌کند.
۷۵. توصیف انسان از بیان امیرالمؤمنین ع.
۷۶. انسان از نظر ساختار مادی و جسمی برابر با کل مواد آفرینش است.
۷۷. نمونه محسوس تشکیلات بدنی و تشکیلات روحی و روحانی انسان مثل جرم خورشید و نور خورشید است.

۷۸. خدا مبدأ پیدایش علم و حکمت است و انسان مرکز تابش علم و حکمت از جانب خداست.
۷۹. خداوند متعال انسان را به درختی تشبیه می‌کند که از مسیر تنه و ریشه یک موجود ثابتی است.
۸۰. انسان ترکیبی از سه قسم ماده، روح و علم است.
۸۱. توضیح این که انسان یک اصل ثابتی است که هرگز فانی نمی‌شود.
۸۲. برخی با استدلال به آیه: **وَ إِذَا الْوُجُوهُ حُشِرَتْ** (تکویر) معتقدند روز قیامت حیوانات مثل انسان‌ها محشور می‌شوند! اثبات غلط بودن این اعتقاد.
۸۳. به چه علت انسان یک موجود ابدی است؟
۸۴. ریشه این که هر انسانی که از دار دنیا می‌رود دیگران از مرگش ناراحت می‌شوند و برایش گریه می‌کنند چیست؟
۸۵. تعریف اعلیٰ علیین و اسفل السافلین.
۸۶. در قرآن از عروج انسان و حرکت آسمانی او تعبیر به معراج می‌شود.
۸۷. چرا روز قیامت، روز لقاءالله نامیده شده است؟
۸۸. به چه علت انسان‌ها در دنیا ارتباط مستقیم با خدای خود ندارند؟
۸۹. تفاوت دریافت روزی از خدا، در دنیا و آخرت برای انسان‌ها.
۹۰. منظور از سایه درخت در این آیه که می‌فرماید: **وَ دَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَ ذُلَّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلاً** (انسان)، یعنی سایه درخت‌های بهشت به انسان‌ها نزدیک است، چیست؟
۹۱. کیفیت زندگی کفار در آخرت و تفاوت آنها با مؤمنین.
۹۲. حکمت تأکید خداوند بر حفظ اذکار و نماز و دعاها برای انسان چیست؟

۹۳. معرفی رشد انسان در دو جهت طولی و عرضی.
۹۴. انسان‌ها از مسیر دین مقدس اسلام و آیات قرآن و به رهبری ائمه اطهار (ع) به سه نوع نعمت نامتناهی نائل می‌شوند.
۹۵. حواس پنجگانه انسان هر کدام راه ورودی به دو نعمت بزرگ است که نصیب انسان می‌شود.
۹۶. روابط دوستی و محبت انسانها را با یکدیگر تمدن می‌نامند.
۹۷. مدینه فاضله چگونه شهری است؟
۹۸. نعمت وجود انسان برای انسان از بزرگترین نعمت‌های خداوند متعال است.
۹۹. انسان‌ها برای انسان‌ها در سه حالت قرار می‌گیرند که دو حالت آن مطلوب نیست بلکه بسیار مضّر و خطرناک است و یک حالت آن مطلوب است.
۱۰۰. هر چه محبت انسان‌ها و انس و آشنایی آنها با یکدیگر بیشتر باشد، آسایش و آرامش آنها هم بیشتر است.
۱۰۱. توصیف خداوند تبارک و تعالی که خالق انسان است و در ذات و وجود خود بی‌نهایت ثروت و قدرت است.
۱۰۲. فضا مخلوق خدا نیست بلکه فضا به معنای عدم است.
۱۰۳. راه وصول معرفت به خدا و نتیجه این وصول در بندگان خدا چیست؟
۱۰۴. منظور از این که دوستان خدا در راه عشق و علاقه به خدا و جذب محبتش از همه چیز می‌گذرند، چیست؟
۱۰۵. خداوند متعال در برابر سه رقم موفقیت، سه رقم نامتناهی محرومیت برای انسان مقدر می‌دارد.

۱۰۶. توصیف نعمت قرب به خدا.
۱۰۷. قرب و بُعد به خدا برای چه کسانی محسوس و قابل درک خواهد بود؟
۱۰۸. در چه صورتی محرومیت برای انسان ناراحت کننده است؟
۱۰۹. جهنمی‌ها چه کسانی هستند؟
۱۱۰. چگونه محرومیت‌ها در جهنم، جهنمی‌ها را ناراحت می‌سازد با وجود این که خدای خود را نشناخته‌اند و تقرّب به او پیدا نکرده‌اند؟
۱۱۱. هر یک از مقررات دینی و قرآنی راه جلب نعمتی است که از طریق اجرای همان قوانین برای انسان حاصل می‌شود.
۱۱۲. هر قسمی از مقررات دینی، انسان را به تلاش و جهاد مخصوصی وادار می‌کند.
۱۱۳. خداوند برای استفاده از طبیعت در کتاب مقدس خود دو فرمان به نام جهاد و هجرت صادر کرده است.
۱۱۴. انسان‌ها وظیفه دینی اسلامی دارند که تمام صنایع طبیعت را پیگیری کنند و بفهمند.
۱۱۵. از مسیر علم و عمل و ساخت و سازندگی، بهشت به وجود می‌آید.
۱۱۶. بهشت مفت و مجانی و بدون زحمت مثل بهشت آدم و حواست که چون زحمت نکشیده بودند قدرش را ندانستند.
۱۱۷. علت وجوب جهاد و هجرت در دین مقدّس اسلام.
۱۱۸. معنای جهاد و هجرت در قرآن چیست؟
۱۱۹. جهاد و سازندگی ضمن استفاده از منابع طبیعت برای انسان دو خاصیت دارد.

۱۲۰. بزرگترین عامل اساسی که با بکارگیری آن، انسان‌ها به آرامش و آسایش کامل ضمن استفاده از نعمت‌های خدا می‌رسند ارتباط انسانها با یکدیگر و همکاری آنها با یکدیگر است.